Zaaknummer: Z25151088

Verordening van de raad van de gemeente Edam-Volendam regelende de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken (Inspraak- en participatieverordening Edam-Volendam)

De raad van de gemeente Edam-Volendam;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 3 november 2026, nr. Z25151088;

gelet op de artikelen 149, 150 en 156 van de Gemeentewet, de artikelen 3.1, 2.4 en 3.4 van de Omgevingswet en de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit;

gelet op de Wet versterking participatie op decentraal niveau die de gemeente verplicht om de inspraakverordening uit te breiden naar een inspraak- en participatieverordening;

gelet op het beleidsvoorstel inwonersparticipatie van 27 februari 2025 dat de kaders voor het inwonersparticipatiebeleid beschrijft;

overwegende dat het van belang is lokale democratische processen door participatie van inwoners te verrijken;

dat het wenselijk is om de samenwerking tussen het gemeentebestuur en inwoners te versterken;

dat deze verordening helderheid geeft over de invulling van de participatieprocedure en de rollen van eenieder hierin;

B E S L U I T :

Vast te stellen de volgende verordening: **Inspraak- en participatieverordening Edam-Volendam**.

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1. Definities
Deze verordening verstaat onder:

- beleid: gedragslijn, project, programma of plan van de gemeente om een bepaald doel te realiseren;
- beleidsvoornemen: voornemen van een bestuursorgaan tot het vaststellen, wijzigen of evalueren van beleid;
- bestuursorgaan: het bestuursorgaan dat bevoegd is. Afhankelijk van de inhoud van het beleid of de taak is dat de gemeenteraad, het college of de burgemeester van de gemeente Edam-Volendam, of gezamenlijk aangeduid als: gemeentebestuur;
- complex verzoek: een verzoek van één of meer inwoners, ondernemers of maatschappelijke partijen om taken van het bestuursorgaan over te nemen en waarbij het bestuursorgaan

vanwege de complexe afweging meer tijd nodig heeft om tot een besluit te komen bijvoorbeeld omdat het verzoek rechten van betrokkenen of het betrokken bestuursorgaan raakt;

- deelnemer: alle belanghebbenden, zoals inwoners, groepen inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties die deelnemen of hebben deelgenomen aan een proces van inwonersparticipatie;
- groep inwoners: een georganiseerde groep ingezetenen met een gemeenschappelijk belang zoals een belangengroep, anders dan een maatschappelijke partij;
- inspraak: het ter inzage leggen van een concept besluit, zodat belanghebbenden daar desgewenst een zienswijze op kunnen indienen voordat het definitieve besluit wordt genomen;
- inwoners: ingezetenen als bedoeld in artikel 2 van de Gemeentewet;
- inwonersparticipatie: het op initiatief van het bestuursorgaan betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid;
- maatschappelijke partijen: rechtspersonen zoals verenigingen, stichtingen zonder winstoogmerk die tot doel hebben een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving binnen de gemeente;
- ondernemers: bedrijven en andere rechtspersonen die statutair binnen de gemeente zijn gevestigd of in hoofdzaak binnen de gemeente hun diensten en producten op de markt brengen;
- overheidsparticipatie: het op initiatief van inwoners, groepen inwoners, ondernemers of maatschappelijke partijen betrekken van de gemeente bij hun initiatief;
- participatieplan: een door het bestuursorgaan vastgesteld plan waarin het doel, de vorm, de doelgroep, het participatieniveau en de planning van een participatietraject worden beschreven;
- participatieladder: de verschillende niveaus van (mee-)beslisruimte voor de inwoner, ondernemer en overige maatschappelijke partijen waarop de gemeente hen betrekt bij inwonersparticipatie;
- uitdaagrecht: het recht van inwoners, groepen inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen om de feitelijke uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen als bedoeld in artikel 150, derde lid, van de Gemeentewet.

Artikel 2. Reikwijdte

1. Deze verordening heeft tot doel kaders te stellen voor de wijze waarop inwonersparticipatie, inspraak en het uitdaagrecht binnen de gemeente worden vormgegeven.
2. Ieder bestuursorgaan besluit, voor zover het zijn eigen bevoegdheden betreft, of en op welke wijze inwonersparticipatie en/of inspraak wordt toegepast en of toepassing van het uitdaagrecht mogelijk is.
3. Het bestuursorgaan past deze verordening zoveel mogelijk toe bij de voorbereiding, vaststelling en uitvoering van beleid en besluiten.
4. Het bestuursorgaan past deze verordening ook toe bij de voorbereiding, vaststelling, uitvoering en wijziging van een omgevingsvisie als bedoeld in artikel 3.1 van de Omgevingswet, een programma als bedoeld in artikel 3.4 van de Omgevingswet en een omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet. Daarbij neemt het bestuursorgaan de motiveringsplichten als bedoeld in de artikelen 10.2, 10.7 en 10.8 van het Omgevingsbesluit in acht.
5. In afwijking van het derde lid kan het bestuursorgaan besluiten geen inwonersparticipatie of inspraak toe te passen of het uitdaagrecht niet toe te staan indien:
   a. sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij geen of nauwelijks beleidsvrijheid bestaat;
   b. de vereiste spoed zich daartegen verzet;

c. zwaarwegende belangen, waaronder de bescherming van kwetsbare groepen, daartoe noodzaken;
d. het interne organisatorische aangelegenheden betreft;
e. het de begroting, tarieven of belastingen als bedoeld in hoofdstuk XV van de Gemeentewet betreft;
f. inwonersparticipatie of het uitdaagrecht bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten; of
g. participatie reeds op andere wijze is geregeld bij of krachtens een wettelijk voorschrift of gemeentelijke regeling.

6. Deze verordening laat onverlet de verplichtingen van het bestuursorgaan tot het bieden van inspraak of medezeggenschap op grond van andere wettelijke voorschriften, waaronder artikel 47 van de Participatiewet, artikel 2.1.3, derde lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, artikel 2.10 van de Jeugdwet en artikel 2, derde lid, van de Wet sociale werkvoorziening.

Hoofdstuk 2 - Inwonersparticipatie

Artikel 3. Zorgplicht bestuursorgaan

1. Voor inwonerparticipatie draagt het bestuursorgaan er zorg voor dat:
   a. de impact van het beleidsvoornemen of project op een specifieke groep wordt vertaald in een passende, gerichte aanpak hen te betrekken;
   b. het bestuursorgaan zich inspant om inwoners, groepen inwoners, ondernemers of maatschappelijke partijen in een zo vroeg mogelijk stadium te betrekken;
   c. er voldoende tijd is om het proces zorgvuldig te doorlopen;
   d. er voldoende ruimte is om te participeren;
   e. er daarnaast ook een actieve informatie- en communicatieplicht is van het bestuursorgaan aan deelnemers;
   f. duidelijk is waar inwoners, groepen inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen terecht kunnen met vragen of klachten over het proces van inwonerparticipatie.
2. Deelnemers kunnen gedurende het inwonerparticipatieproces rekenen op:
   a. een toelichting op het beleidsvoornemen, beleid of project in begrijpelijke taal;
   b. duidelijkheid over de vaststaande kaders, respectievelijk de ruimte die hierdoor voor inwonerparticipatie is;
   c. het tijdig ontvangen van relevante informatie en openbare stukken voor het desbetreffende inwonerparticipatieproces, waaronder het specifieke inwonerparticipatieplan en het verslag van de inwonerparticipatie;
   d. tijdige en deskundige reactie door het bestuursorgaan op vragen of opmerkingen;
   e. duidelijke terugkoppeling over wat er met de inbreng is gedaan.

Artikel 4. Plan voor inwonersparticipatie

1. Het bestuursorgaan stelt voorafgaand aan de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid of een project een plan met het proces en de planning van de inwonersparticipatie op en maakt dit openbaar binnen twee weken na het moment waarop het plan is vastgesteld.
2. Het plan bevat in elk geval:
   a. een omschrijving van het beleid dat voorbereid, uitgevoerd of geëvalueerd wordt;
   b. informatie over het doel en de intentie;
   c. een toelichting op welke doelgroep(en) zich de participatie richt;

d. de mate van invloed, overeenkomstig de participatieladder, die de deelnemers kunnen uitoefenen. Hierbij wordt een keuze gemaakt uit:
   I. informeren;
   II. raadplegen;
   III. adviseren;
   IV. coproduceren; of
   V. meebeslissen,
   VI. zelfsturing (waarbij inwoners binnen vooraf gestelde kaders zelf een besluit nemen), of een combinatie hiervan;
e. de wijze waarop en het tijdvak waarin deelnemers hun inbreng kunnen leveren;
f. met welke kaders er, in ieder geval juridisch, financieel en beleidsmatig, in het participatietraject rekening moet worden gehouden;
g. de wijze waarop het bestuursorgaan over deze kaders vooraf communiceert;
h. de begroting van de kosten van het participatieproces;
i. wanneer en op welke wijze de opbrengsten van de participatie door het bestuursorgaan worden teruggekoppeld aan de deelnemers.

3. Als het college de besluitvorming over beleid voor de gemeenteraad voorbereidt, stelt het college het plan op en stemt dit op verzoek van de gemeenteraad af met de gemeenteraad.

Artikel 5. Inspraak

1. Indien inspraak wettelijk verplicht is, wordt de wettelijk voorgeschreven inspraakprocedure gevolgd.
2. Indien inspraak niet wettelijk verplicht is, kan het bestuursorgaan besluiten inspraak toe te passen. In dat geval is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, tenzij het bestuursorgaan besluit de inspraak op een andere wijze vorm te geven.

Artikel 6. Eindverslag inwonersparticipatie

1. Nadat inwonersparticipatie heeft plaatsgevonden stelt het verantwoordelijke bestuursorgaan een geanonimiseerd eindverslag van het participatieproces op en maakt dit gelijktijdig met het besluit waarover de participatie heeft plaatsgevonden openbaar.
2. Het eindverslag bevat in elk geval:
   a. een beschrijving van de gevolgde participatieprocedure;
   b. de uitkomsten van het proces en de argumenten die naar voren zijn gebracht;
   c. een onderbouwde reactie op de uitkomsten en argumenten, waarbij:
      I. gemotiveerd wordt aangegeven welke punten worden overgenomen en hoe het beleid naar aanleiding daarvan is aangepast;
      II. gemotiveerd wordt aangegeven welke punten niet worden overgenomen;
      III. de evaluatie van het proces dat is gevolgd wordt toegelicht.
3. Als het college op grond van artikel 3, derde lid het plan voor de inwonersparticipatie heeft opgesteld, stelt het college ook het eindverslag, zoals bedoeld in het eerste lid, op en informeert de gemeenteraad schriftelijk over de inhoud.

Hoofdstuk 3 – Overheidsparticipatie

Artikel 7. Overheidsparticipatie

1. Inwoners, groepen inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen kunnen het bestuursorgaan betrekken bij een initiatief dat zij zelf hebben genomen.

2. Het bestuursorgaan bepaalt, voor zover het zijn eigen bevoegdheden betreft, of en op welke wijze het aan een initiatief deelneemt.
3. Bij de beoordeling van een verzoek om overheidsparticipatie houdt het bestuursorgaan in ieder geval rekening met:
   a. het doel en het beoogde resultaat van het initiatief;
   b. de bijdrage die het initiatief levert aan de samenleving binnen de gemeente;
   c. de betrokken belangen;
   d. de beschikbare financiële en organisatorische middelen; en
   e. de wettelijke en beleidsmatige kaders.

Artikel 8. Verzoek om overheidsparticipatie

1. Inwoners, een groep inwoners, ondernemers of maatschappelijke partijen kunnen bij het college een verzoek om overheidsparticipatie indienen.
2. Het verzoek bevat in ieder geval:
   a. een omschrijving van het initiatief;
   b. het doel en het beoogde resultaat van het initiatief;
   c. de wijze waarop de indiener de gemeente bij het initiatief wil betrekken;
   d. de partijen die bij het initiatief zijn betrokken of worden betrokken; en
   e. de ondersteuning die of bijdrage die van de gemeente wordt gevraagd.
3. Het college kan naar aanleiding van het verzoek aanvullende informatie opvragen.

Artikel 9. Beoordeling verzoek overheidsparticipatie

1. Het college zendt een ingediend verzoek door aan het bestuursorgaan dat bevoegd is om over het verzoek te beslissen en informeert de indiener hierover.
2. Het bestuursorgaan kan een verzoek om overheidsparticipatie afwijzen indien:
   a. het initiatief in strijd is met wet- en regelgeving;
   b. het initiatief in strijd is met door het bestuursorgaan vastgesteld beleid;
   c. de betrokkenheid van de gemeente niet past binnen de beschikbare financiële of organisatorische middelen;
   d. zwaarwegende belangen zich tegen de betrokkenheid van de gemeente verzetten; of
   e. het bestuursorgaan van oordeel is dat betrokkenheid van de gemeente niet in voldoende mate bijdraagt aan het doel of het resultaat van het initiatief.
3. Het bestuursorgaan maakt de beslissing op het verzoek aan de indiener bekend en motiveert deze beslissing.

Artikel 10. Uitvoering overheidsparticipatie

1. Als het bestuursorgaan besluit deel te nemen aan een initiatief, maakt het met de indiener in ieder geval afspraken over:
   a. het doel, het resultaat en de looptijd van het initiatief;
   b. de rol, taken en verantwoordelijkheden van de gemeente en de indiener;
   c. de wijze waarop partijen met elkaar samenwerken en afstemmen;
   d. eventuele financiële of andere ondersteuning door de gemeente;
   e. de wijze waarop de voortgang wordt gevolgd; en
   f. de wijze waarop het initiatief wordt geëvalueerd.
2. Het bestuursorgaan kan voorwaarden verbinden aan de wijze waarop de gemeente aan het initiatief deelneemt.

3. Indien de afspraken niet of onvoldoende worden nagekomen, kan het bestuursorgaan de betrokkenheid bij het initiatief beëindigen.

Hoofdstuk 4 – Uitdaagrecht

Artikel 11. Reikwijdte uitdaagrecht

1. Elk bestuursorgaan besluit ten aanzien van zijn autonome taken of hierop het uitdaagrecht wordt toegepast.
2. Het bestuursorgaan wijst inwoners, een groep inwoners en maatschappelijke partijen actief op het van toepassing zijn van het uitdaagrecht.

Artikel 12. Verzoek toepassing uitdaagrecht

1. Inwoners, een groep inwoners, ondernemers of maatschappelijke partijen kunnen bij het college een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht indienen.
2. Het verzoek bevat:
   a. een omschrijving van de taak die de indiener voor ogen heeft;
   b. de toelichting waarom en op welke wijze de indiener de taak wil uitvoeren;
   c. het beoogde resultaat;
   d. met welke partijen wordt samengewerkt en wie betrokken zijn of wie betrokken gaan worden.
3. Het bestuursorgaan kan naar aanleiding van het verzoek aanvullende informatie opvragen.

Artikel 13. Ondersteuning indiener verzoek toepassing uitdaagrecht

1. Onverminderd de Aanbestedingswet 2012 zorgt het bestuursorgaan voor ondersteuning van degene die een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht wil indienen of een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht heeft ingediend.
2. Het bestuursorgaan zorgt dat er op een laagdrempelige manier om deze ondersteuning kan worden gevraagd.

Artikel 14. Beoordeling verzoek toepassing uitdaagrecht

1. Het college zendt een ingediend verzoek door aan het bestuursorgaan dat bevoegd is om op het verzoek te reageren en informeert de indiener hierover.
2. Onverminderd artikel 2, derde lid, wijst het bestuursorgaan een verzoek in elk geval af als:
   a. het verzoek ziet op een taak waarvan de aard zich tegen toepassing van het uitdaagrecht verzet;
   b. het verzoek in strijd is met door het bestuursorgaan vastgesteld beleid;
   c. het verzoek niet voldoet aan de in artikel 12, tweede lid gestelde eisen;
   d. het bestuursorgaan van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn;
   e. als de opdrachtwaarde boven de Europese drempelwaarde als bedoeld in paragraaf 2.1.1.1 van de Aanbestedingswet 2012 uitkomt; of
   f. het verzoek onevenredige gevolgen voor de interne organisatie heeft.

Artikel 15. Toewijzing en intrekking uitdaagrecht

1. Het bestuursorgaan beslist binnen acht weken op het ingediende verzoek. Het bestuursorgaan kan deze termijn met acht weken verdagen.
2. In afwijking van het eerste lid beslist het bestuursorgaan bij een complex verzoek binnen 26 weken. Het bestuursorgaan kan deze termijn met acht weken verdagen.

3. Het bestuursorgaan maakt de beslissing op het verzoek binnen twee weken op de voorgeschreven wijze bekend.
4. Als het bestuursorgaan het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht toewijst, maakt het met de indiener in elk geval schriftelijke afspraken over:
   a. het proces, het resultaat en de looptijd van de uitvoering van de taak;
   b. het budget en de financieringswijze van de uitvoering van de taak;
   c. het contact en de afstemming met en de verantwoording tegenover het bestuursorgaan gedurende de uitvoering van de taak;
   d. de stappen bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken en het tussentijds beëindigen van de uitvoering van de taak; en
   e. de wijze van evaluatie van de uitvoering van de taak;
   f. eventuele overige afspraken.
5. Het bestuursorgaan bewaakt de nakoming van de gemaakte afspraken. Als blijkt dat de indiener de overeengekomen afspraken als bedoeld in het vierde lid onvoldoende nakomt, stelt het bestuursorgaan de indiener schriftelijk in gebreke en stelt hierbij een termijn waarop de afspraken wel volledig moeten worden nagekomen.
6. Indien de indiener de overeengekomen afspraken alsnog niet binnen de gestelde termijn nakomt, trekt het bevoegde bestuursorgaan het toegekende recht tot uitvoering van de taak in.
7. Het bestuursorgaan maakt het besluit ten aanzien van de intrekking van het toegekende recht binnen tien werkdagen dagen openbaar.

Hoofdstuk 5 – Participatie bij initiatieven en aanvragen

Artikel 16. Participatie bij initiatieven en aanvragen

1. Een initiatiefnemer kan belanghebbenden betrekken bij de voorbereiding van een initiatief, plan of aanvraag.
2. Het bestuursorgaan kan bepalen in welke gevallen participatie wordt toegepast en welke eisen daarbij gelden.
3. In afwijking van het tweede lid is participatie door de initiatiefnemer verplicht bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA), uitsluitend voor zover het een categorie betreft die door de gemeenteraad is vastgelegd in een afzonderlijk aanwijsbesluit als bedoeld in artikel 16.55, zevende lid, van de Omgevingswet.
4. De initiatiefnemer geeft bij het indienen van de aanvraag of het initiatief aan of participatie heeft plaatsgevonden.
5. Indien participatie heeft plaatsgevonden, verstrekt de initiatiefnemer bij de aanvraag of het initiatief in ieder geval informatie over:
   a. de wijze waarop participatie heeft plaatsgevonden;
   b. welke belanghebbenden daarbij zijn betrokken;
   c. de uitkomsten van het proces en de argumenten die naar voren zijn gebracht;
   d. welke punten zijn overgenomen en hoe het initiatief, plan of de aanvraag naar aanleiding daarvan is aangepast.
6. Het bestuursorgaan betrekt de resultaten van de participatie bij de beoordeling van het initiatief of de aanvraag.

Hoofdstuk 6 – Overige bepalingen

Artikel 17. Participatieverslag

1. Het college neemt elk jaar een paragraaf in het jaarverslag op waarin het college verslag doet van de uitvoering van deze verordening.
2. Het verslag als bedoeld in het eerste lid bevat:
   a. Het aantal verzoeken om toepassing van het uitdaagrecht;
   b. Het aantal en de soort taken die zijn toegewezen;
   c. Het aantal inwonerparticipatieprocessen;
   d. Het gemiddelde aantal deelnemers aan de inwonerparticipatieprocessen per type instrument;
   e. De belangrijkste ervaringen en de aanbevelingen die hieruit voortvloeien.

Artikel 18. Evaluatie

Elke vier jaar vindt een evaluatie van de doeltreffendheid en effecten van de uitvoering van de verordening plaats, voor het eerst vijf jaar na inwerkingtreding van deze verordening.

Artikel 19. Nadere regels

Het college kan nadere regels stellen voor de uitvoering van deze verordening.

Artikel 20. Hardheidsclausule

Het bestuursorgaan kan in bijzondere gevallen afwijken van de bepalingen in deze verordening. Het bestuursorgaan onderbouwt waarom het afwijkt.

Hoofdstuk 7 - Slotbepalingen

Artikel 21. Intrekking oude verordening en overgangsrecht

1. De Inspraakverordening Edam-Volendam 2016 wordt ingetrokken.
2. De Inspraakverordening Edam-Volendam 2016 blijft van toepassing op inspraakprocessen waarvoor ten tijde van de inwerkingtreding van deze verordening reeds een inspraakprocedure was gestart.

Artikel 22. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Inspraak- en participatieverordening Edam-Volendam.

Aldus besloten door de gemeenteraad van Edam-Volendam in zijn openbare vergadering van 17 december 2026,

de griffier,	de voorzitter,
M.C.A. Karregat-Eerdhuijzen	R.J. Beukers

Dit besluit is elektronisch ondertekend. Deze ondertekening is na de besluitvorming zichtbaar op de volgende pagina.